

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

LIKKUMISEN, LIIKUNNAN JA URHEILUN TILASTO- JA ENNUSTEKATSAUS

Liikunnan kansalaistoiminta

Teemakohtaisen tilasto- ja ennustekatsauksen rakenne:

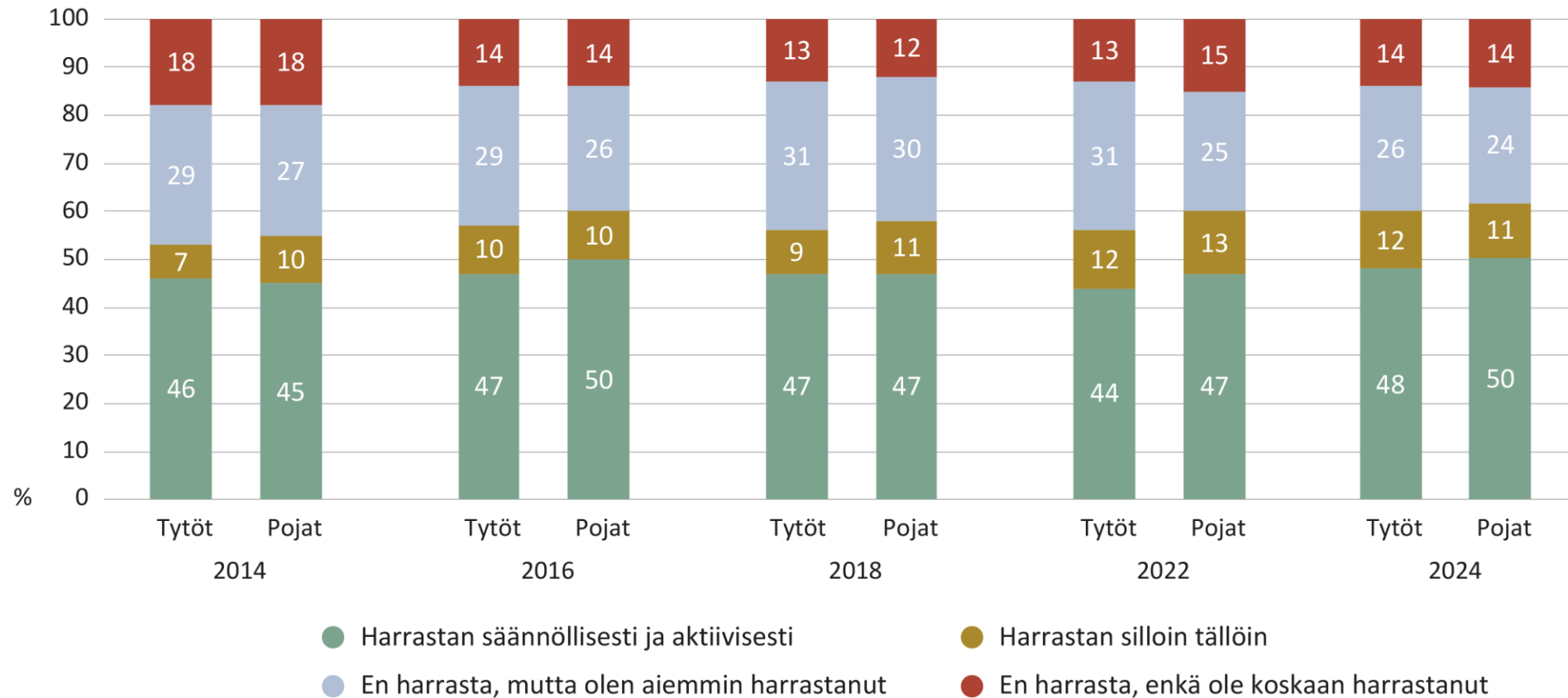
1. **Mittaritieto** teemasta
2. **Havainnot** teeman kehityksestä mittareiden ja muun tiedon perusteella
3. **Johtopäätökset** teeman kehityksen vaikutuksista liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun

Tilasto- ja ennustekatsaus toimii valtion liikuntaneuvoston toimikauden 2023–2027 ennakointi- ja tulevaisuustyön keskeisenä tietoperustana. Katsaukseen on koottu keskeinen tutkimustieto kustakin liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun vaikuttavasta teemasta. Katsaus on valmisteltu yhteistyössä eri teemojen asiantuntijoiden kanssa. Katsauksen johtopäätöksistä vastaa valtion liikuntaneuvoston sihteeristö.

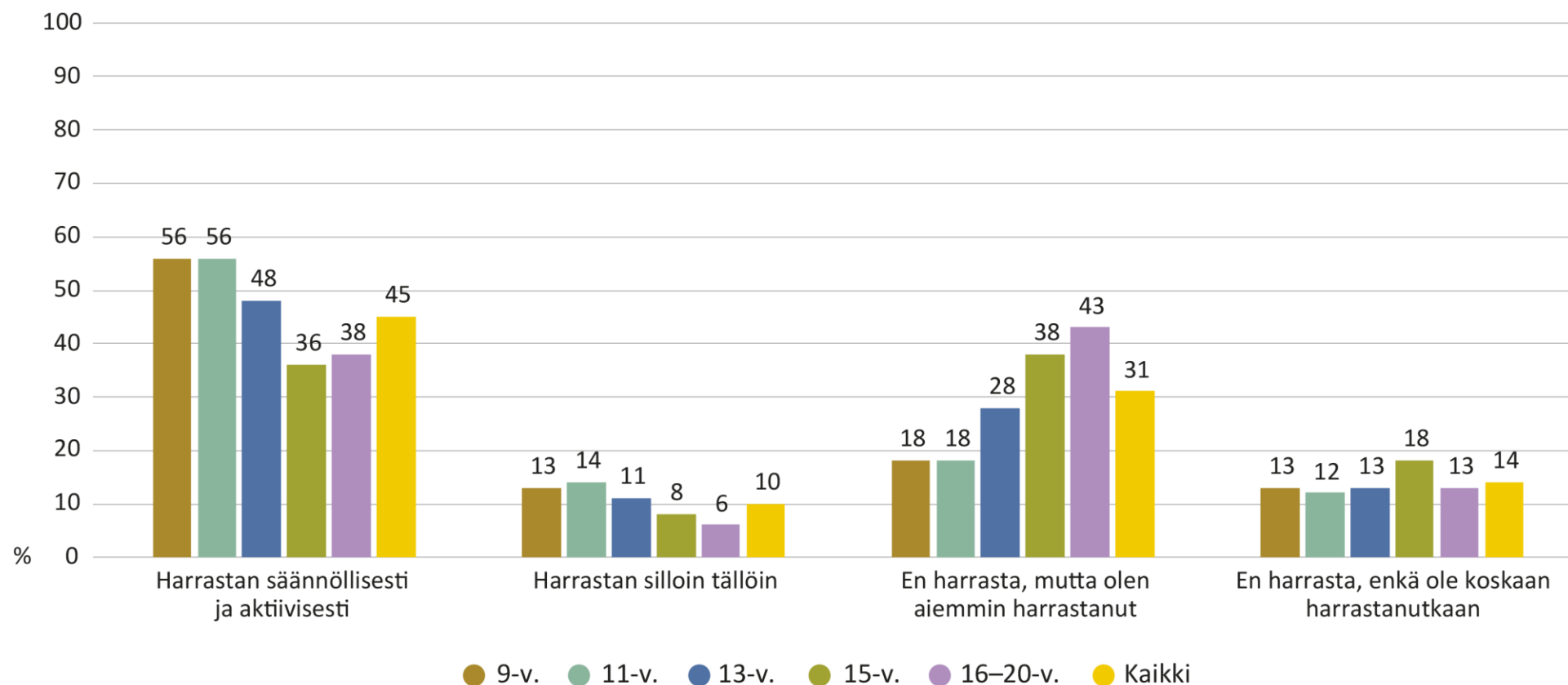

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Seuroissa harrastavien 9–15-vuotiaiden tyttöjen ja poikien osuudet 2014–2024 (%)

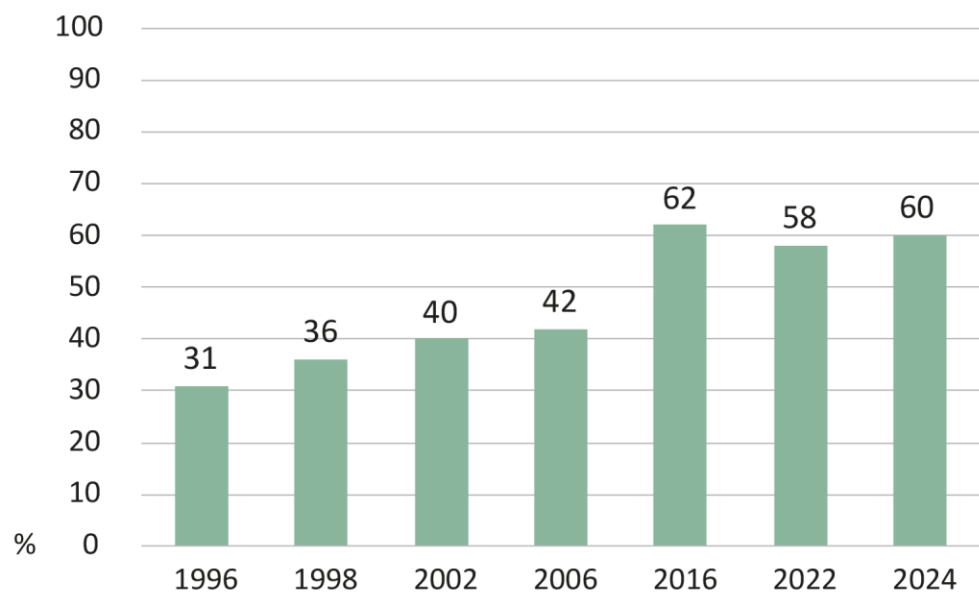
Lasten ja nuorten (9–20-vuotiaat*) urheiluseuraharrastaminen iän mukaan 2024 (%)

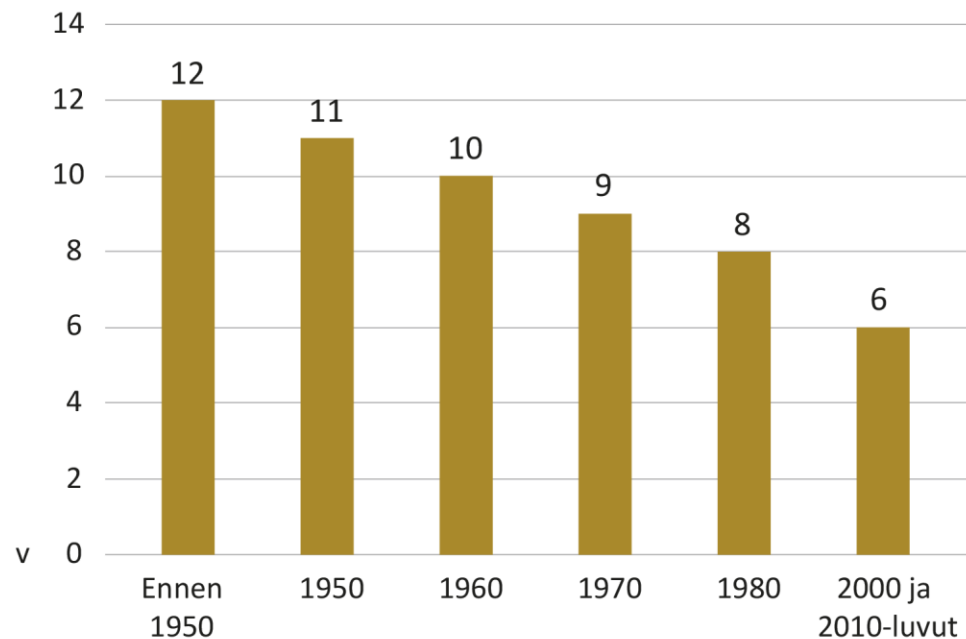
* 16–20-vuotiaista mukana vain lukiolaiset.

Lasten ja nuorten urheiluseuraharrastamiseen osallistuneiden osuuden (%) ja aloitusiän kehitys (suuntaa-antava)

Seuratoimintaan osallistuneiden lasten ja nuorten osuus 1996–2024

Seuratoiminnan aloitusikä eri vuosikymmeninä (suuntaa-antava)

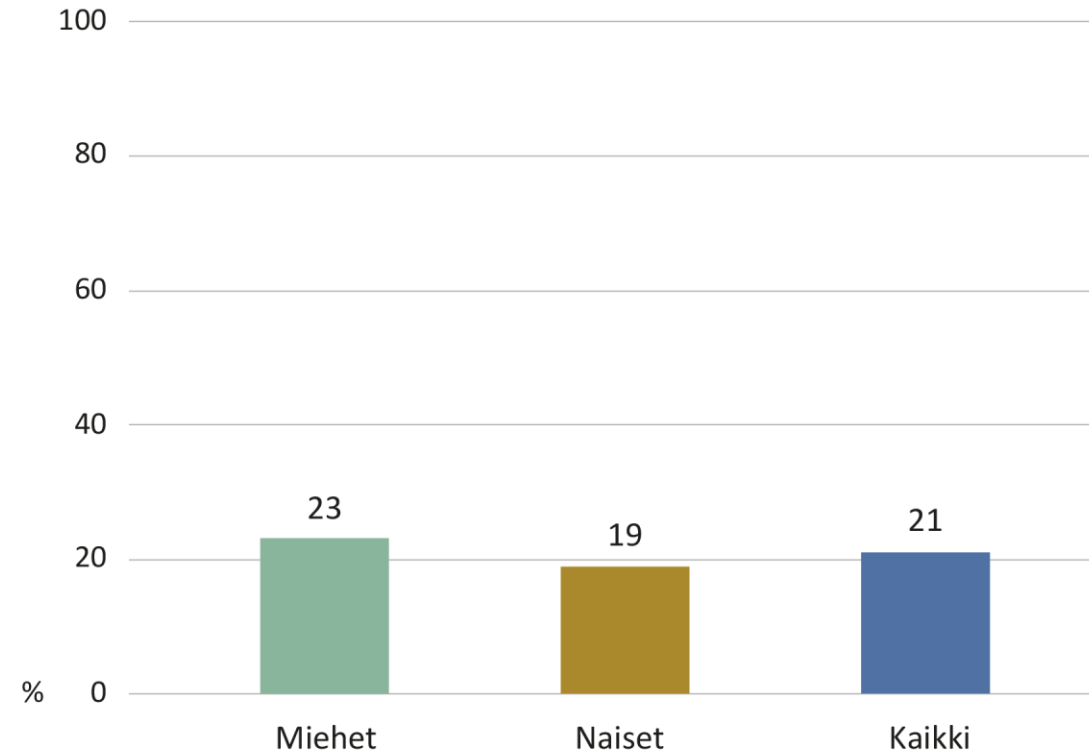
Lasten ja nuorten (9–20-vuotiaat*) urheiluseurassa harrastamat päälajit sukupuolittain ja yhteensä 2024 (%)

Laji	Pojat/Miehet	Tytöt/Naiset	Kaikki
Jalkapallo	33,5	12,9	22,5
Jääkiekko	14,2	1,2	7,4
Salibandy	9,9	3,8	6,6
Ratsastus	0,2	12,4	6,6
Tanssi ja kilpatanssi	0,2	12,1	6,5
Voimistelu	0,7	11,4	6,3
Cheerleading	0,1	6,7	3,6
Koripallo	4,3	2,8	3,5
Yleisurheilu	2,1	4,0	3,1
Lentopallo	1,4	4,6	3,1

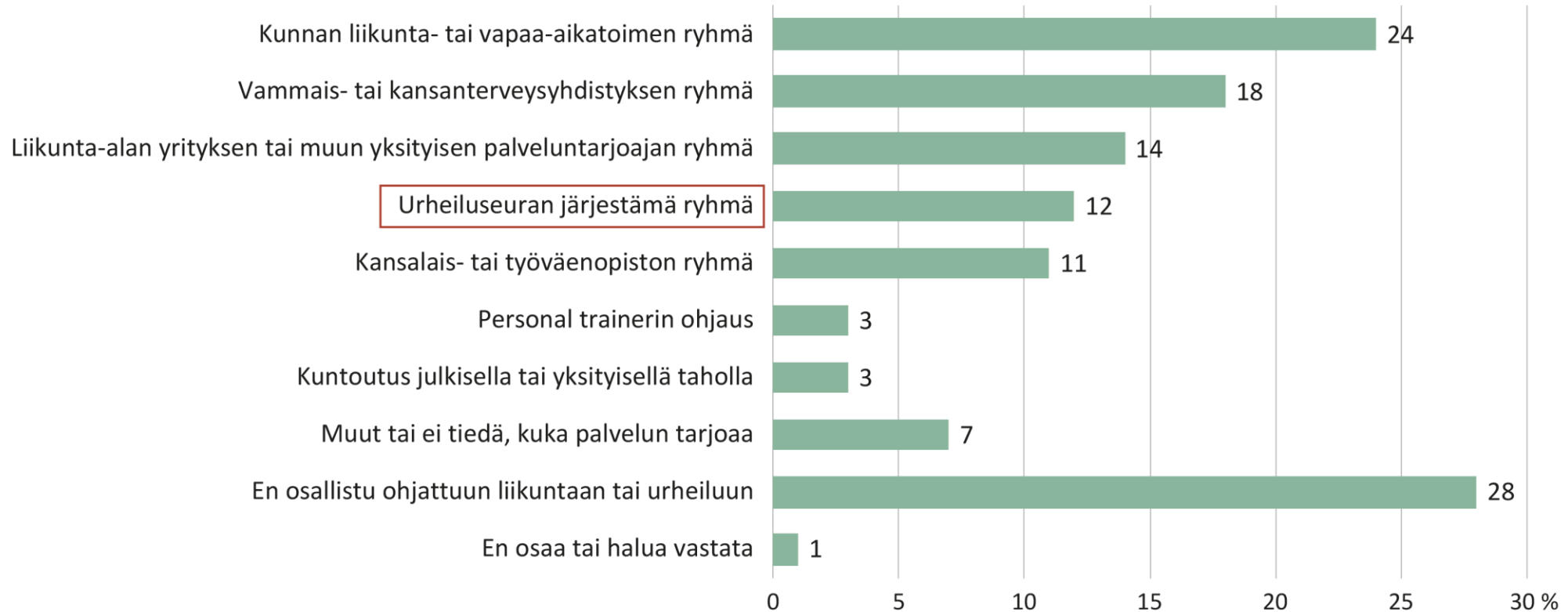
Laji	Pojat/Miehet	Tytöt/Naiset	Kaikki
Uinti	2,4	3,1	2,7
Pesäpallo	1,8	2,6	2,2
Nyrkkeily	2,8	0,0	1,7
Tennis	1,1	1,0	1,1
Taitoluistelu	0,1	1,9	1,0
Suunnistus	1,0	0,9	1,0
Hiihto	1,2	0,8	1,0
Taekwondo	0,8	1,0	0,9
Muodostelmaluistelu	0,0	1,6	0,8
Judo	1,1	0,5	0,8

* 16–20-vuotiaista mukana vain lukiolaiset.

Aikuisväestön urheiluseuraharrastaminen 2021–2022 (%)

Toimintarajoitteita kokevien henkilöiden (18 v. täyttäneet) käyttämät liikuntapalvelut (%)

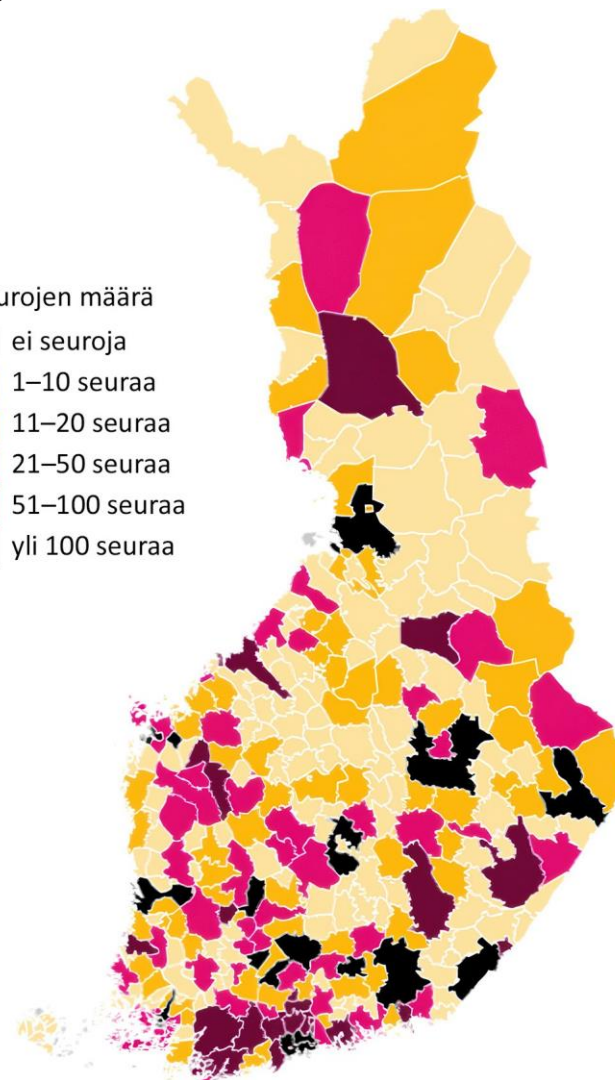

Lajiliittojen jäsenseurojen ja niiden jäsenten lukumäärä 2022–2023

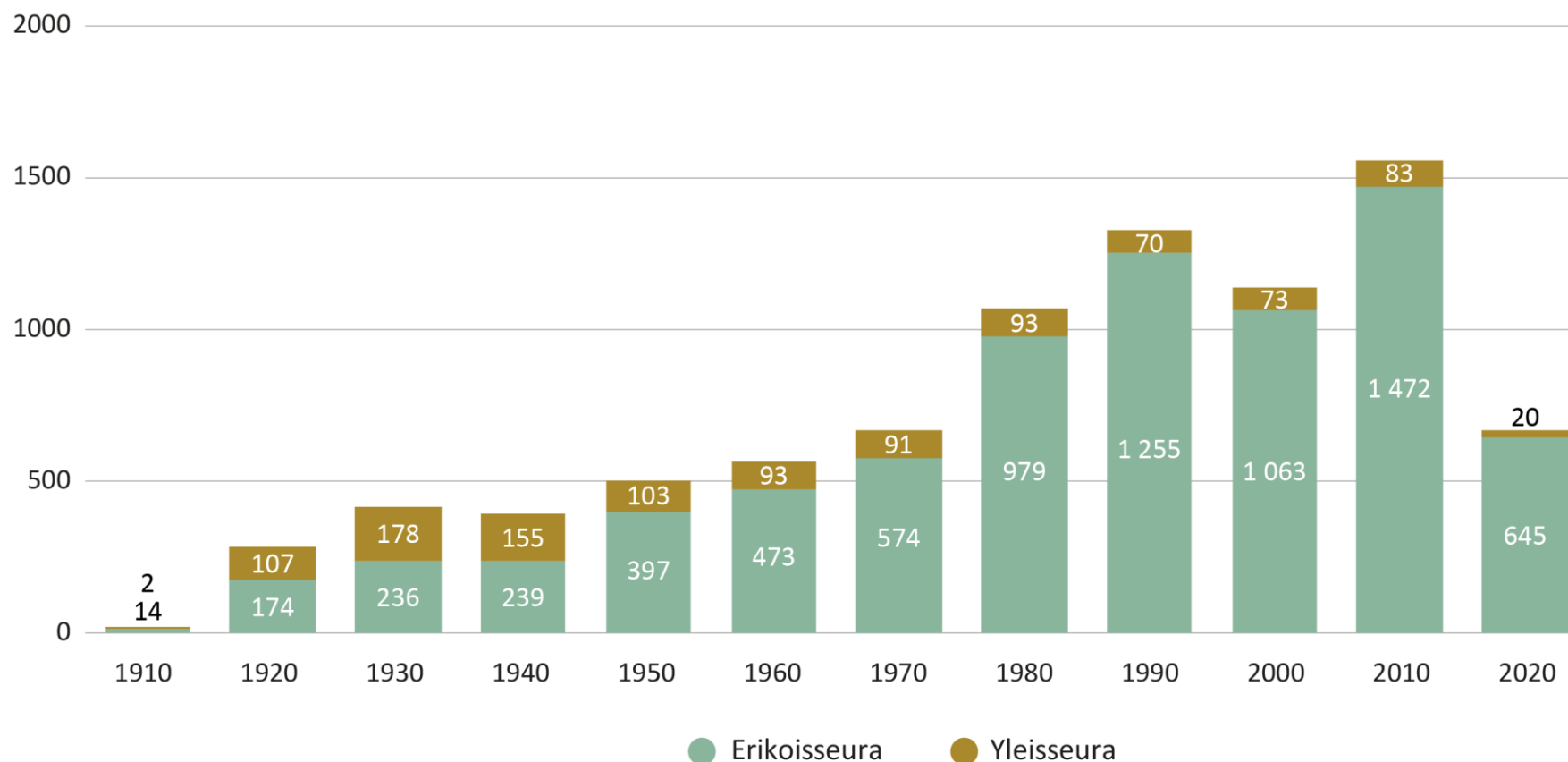
Vuosi	Seurojen määrä	Jäsenmäärä
2022	8 264	1 444 558
2023	8 188	1 464 992

Seurojen määrä

- ei seuroja
- 1–10 seuraa
- 11–20 seuraa
- 21–50 seuraa
- 51–100 seuraa
- yli 100 seuraa

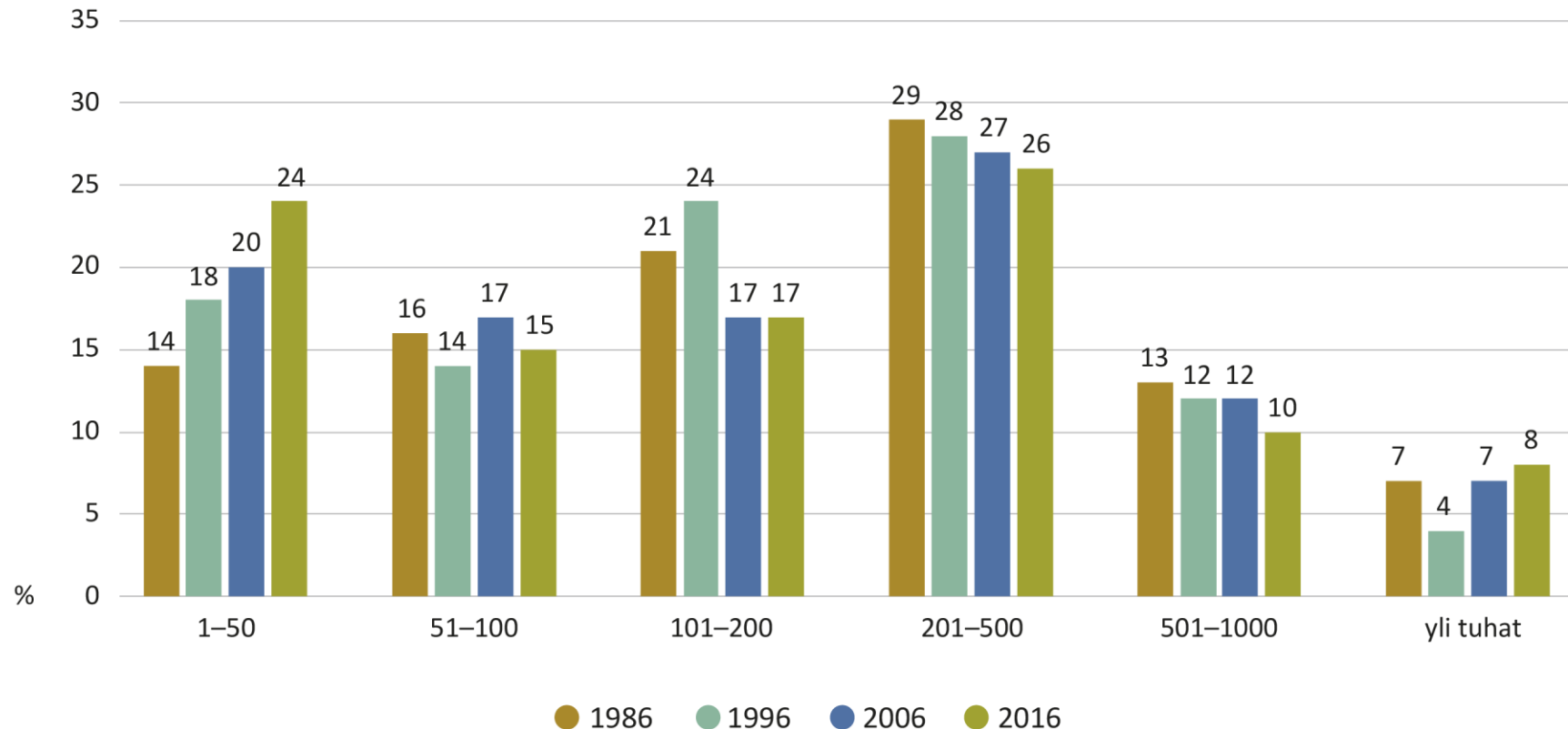

Perustettujen uusien liikunta- ja urheiluseurojen lukumäärä vuosikymmenittäin* 1910–2020

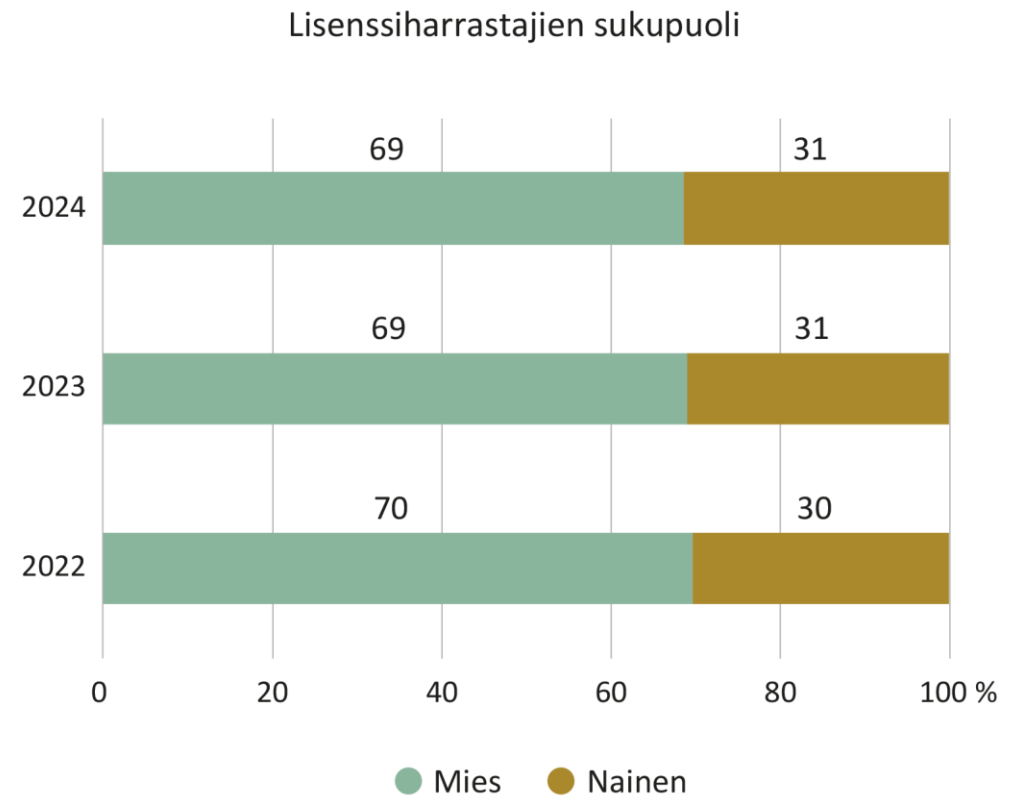
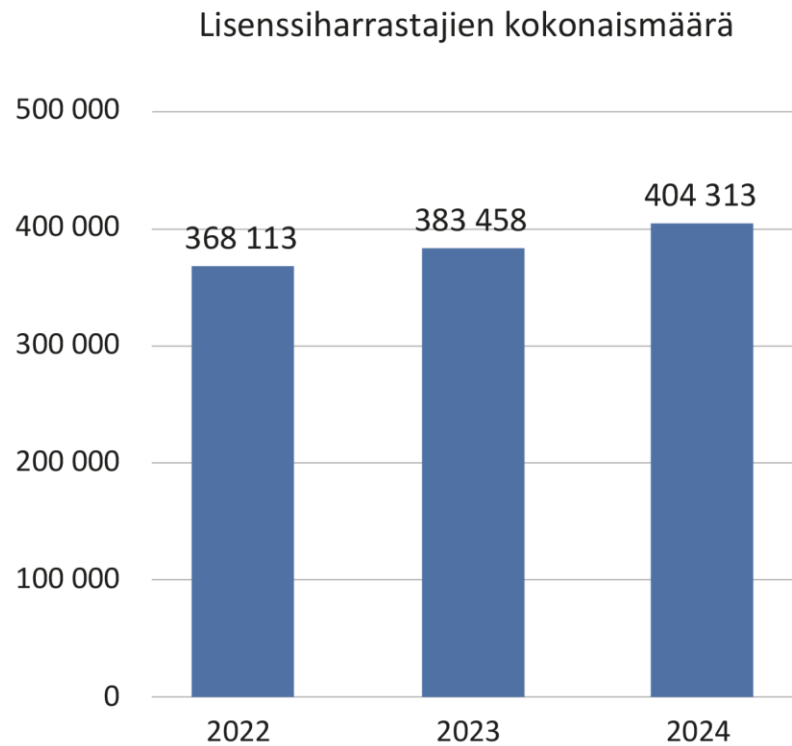

*Rekisteröitymisvuoden mukaan.

Liikunta- ja urheiluseurojen jäsenmäärän jakaumat seura-aineistoissa 1986–2016 (%)

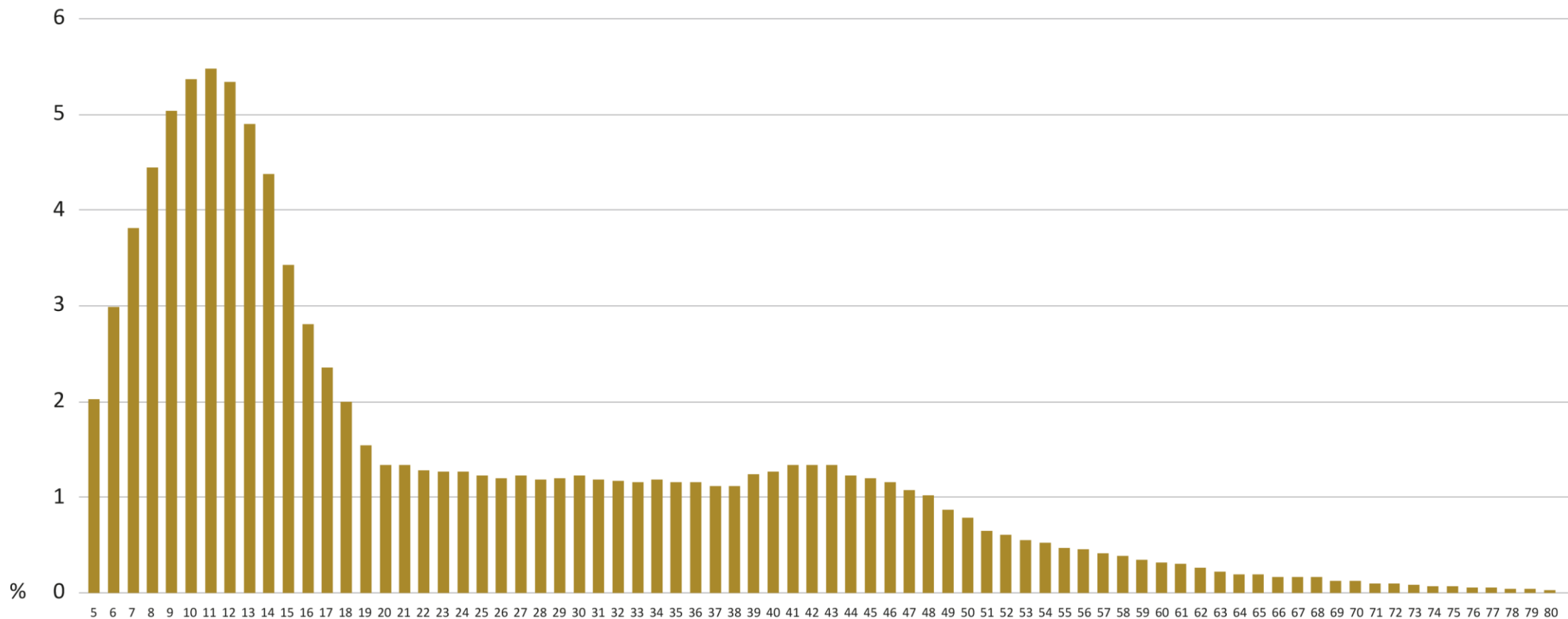

Lisenssiharrastajien* määrä ja sukupuolijakauma urheiluseuroissa 2022–2024

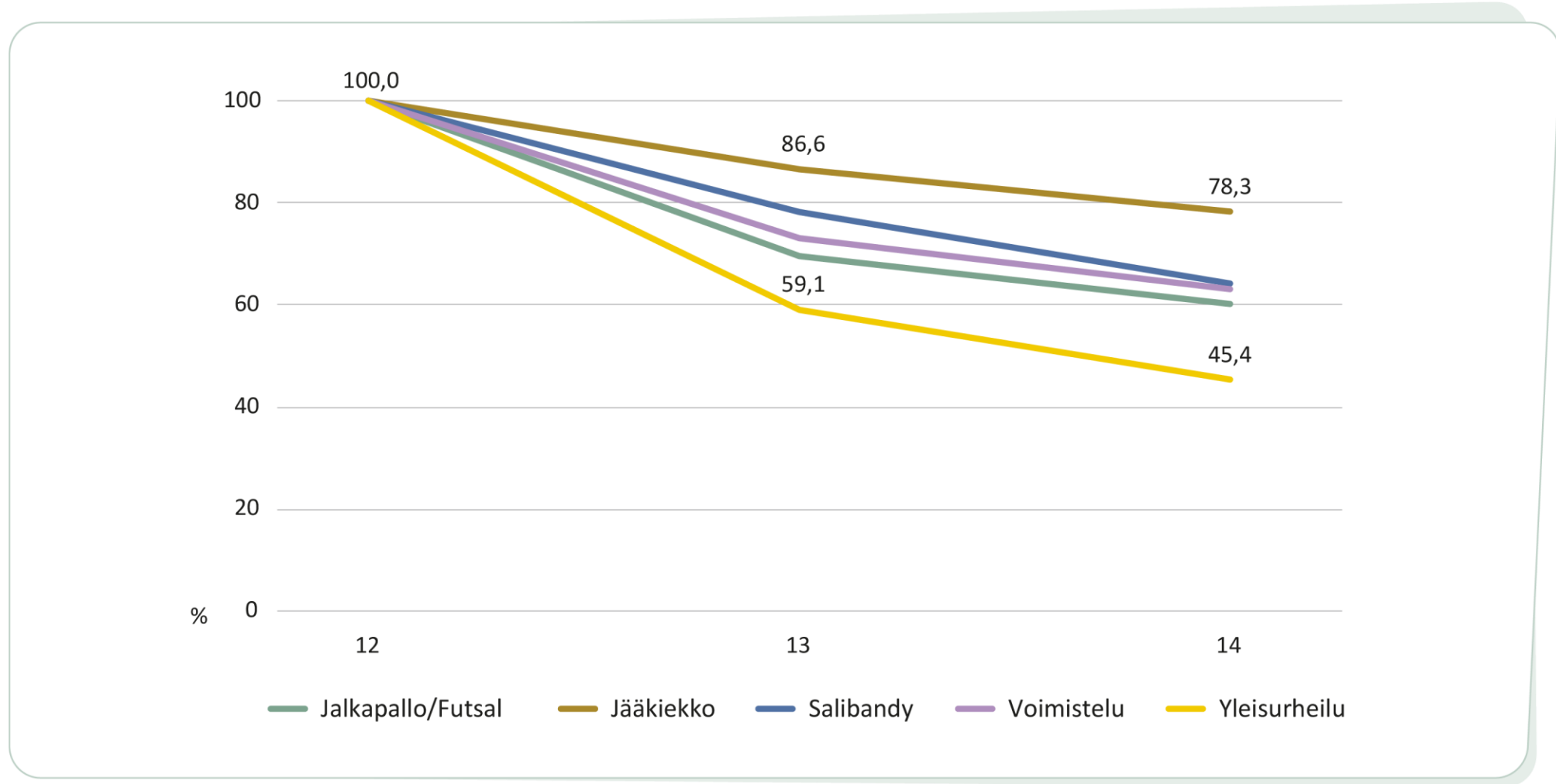
*Kyseessä 5–80-vuotiaat lisenssiharrastajat. Tiedoista puuttuvat seuraavat lajiliitot: Voimisteluliitto, Taitoluisteluliitto, Koripalloliitto, Tennisliitto, Golfliitto, Ratsastajainliitto ja AKK-Motorsport

Lisenssiharrastajien* ikäjakauma urheiluseuroissa 2024 (%)

*Kyseessä 5–80-vuotiaat lisenssiharrastajat. Tiedoista puuttuvat seuraavat lajiliitot: Voimisteluliitto, Taitoluisteluliitto, Koripalloliitto, Tennisliitto, Golfliitto, Ratsastajainliitto ja AKK-Motorsport

Lajien pitovoima (drop out), TOP5 lajit lisenssiharrastajalla mitattuna, seurannan aloitusikä 12 vuotta ja vuosi 2022 (%)

Palkkatyö urheilu- ja liikuntaseuroissa Suomessa

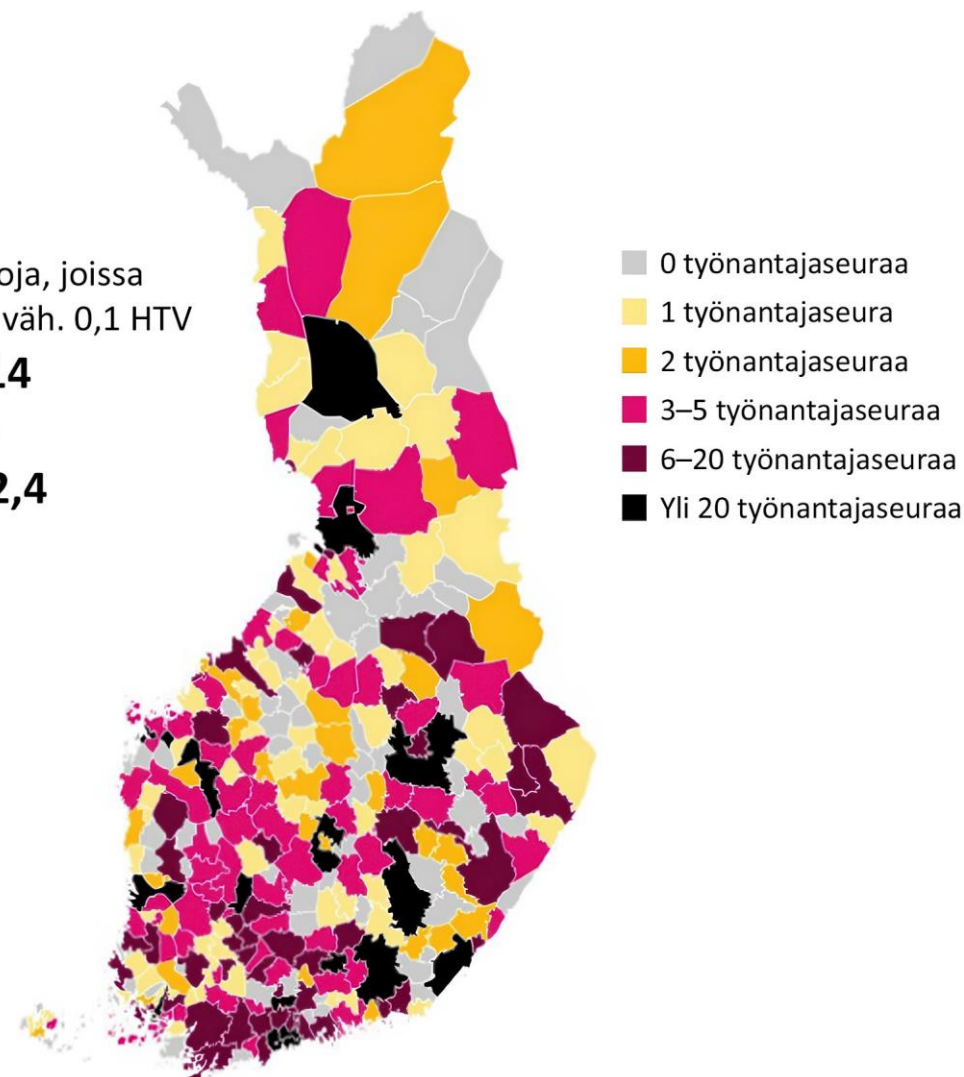
- Noin viidesosassa seuroista tehtiin vuonna 2021 palkkatyötä vähintään 0,1 henkilötyövuotta (htv).
- Seurojen palkkatyö on usein osa-aikaista – yli puolella työnantajaseuroista palkkatyötä alle 1 htv.
- Palkkatyöseuroja eniten väestökeskittymissä.

Urheiluseuroja, joissa palkkatyötä väh. 0,1 HTV

v. 2021 **1814**

Kuntia **233**

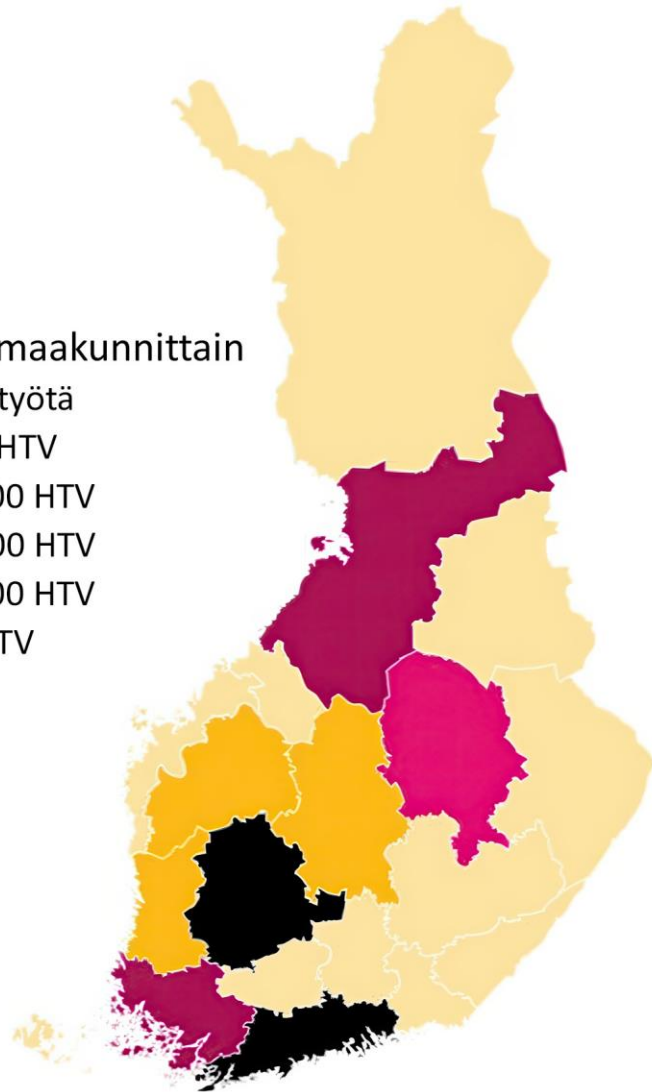
HTV/seura **2,4**

Palkkatyö liikunta- ja urheiluseuroissa maakunnittain ja kunnittain

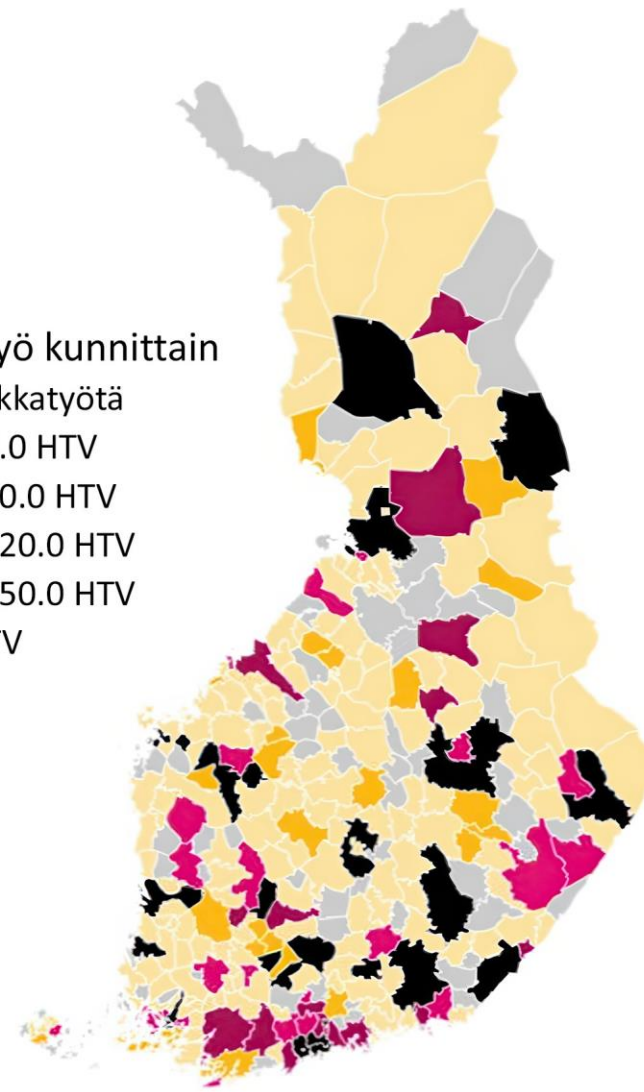
Palkkatyö maakunnittain

- ei palkkatyötä
- 0.1–200 HTV
- 200.1–300 HTV
- 300.1–400 HTV
- 400.1–500 HTV
- yli 500 HTV

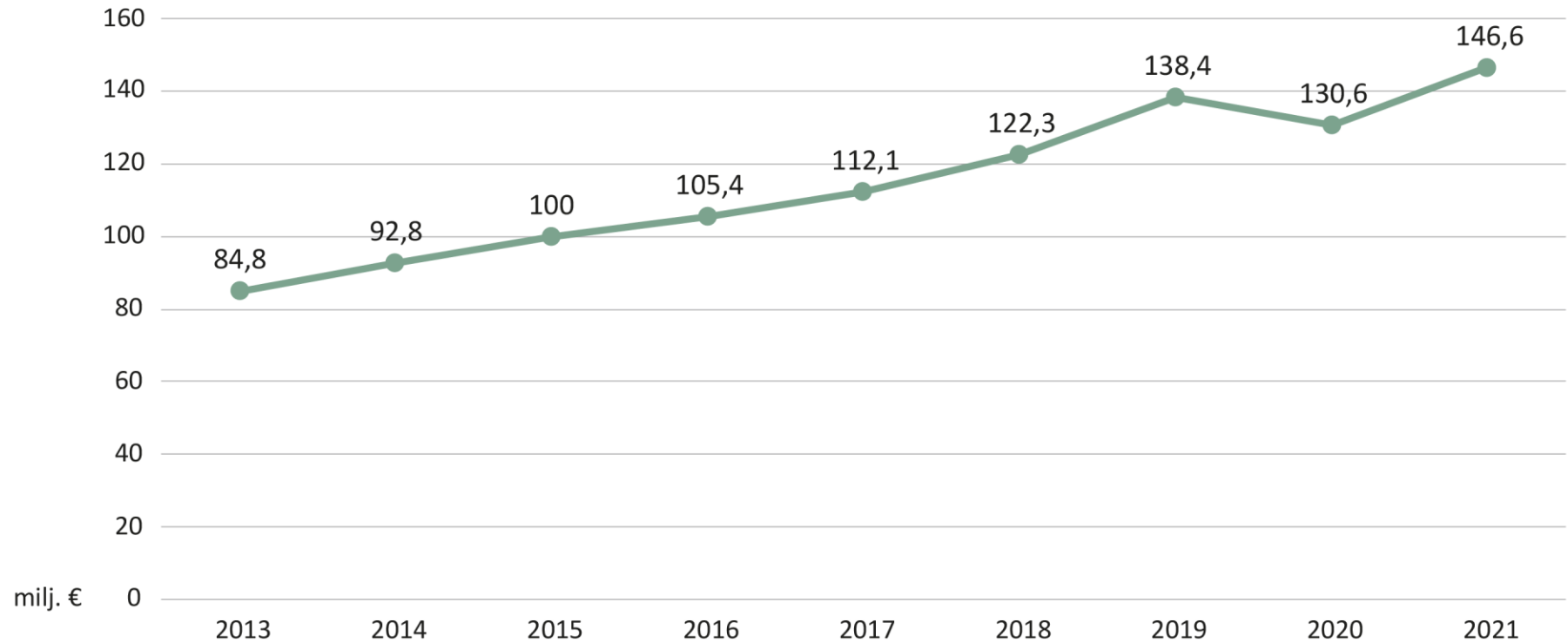

Palkkatyö kunnittain

- ei palkkatyötä
- 0.1–5.0 HTV
- 5.1–10.0 HTV
- 10.1–20.0 HTV
- 20.1–50.0 HTV
- 50 HTV

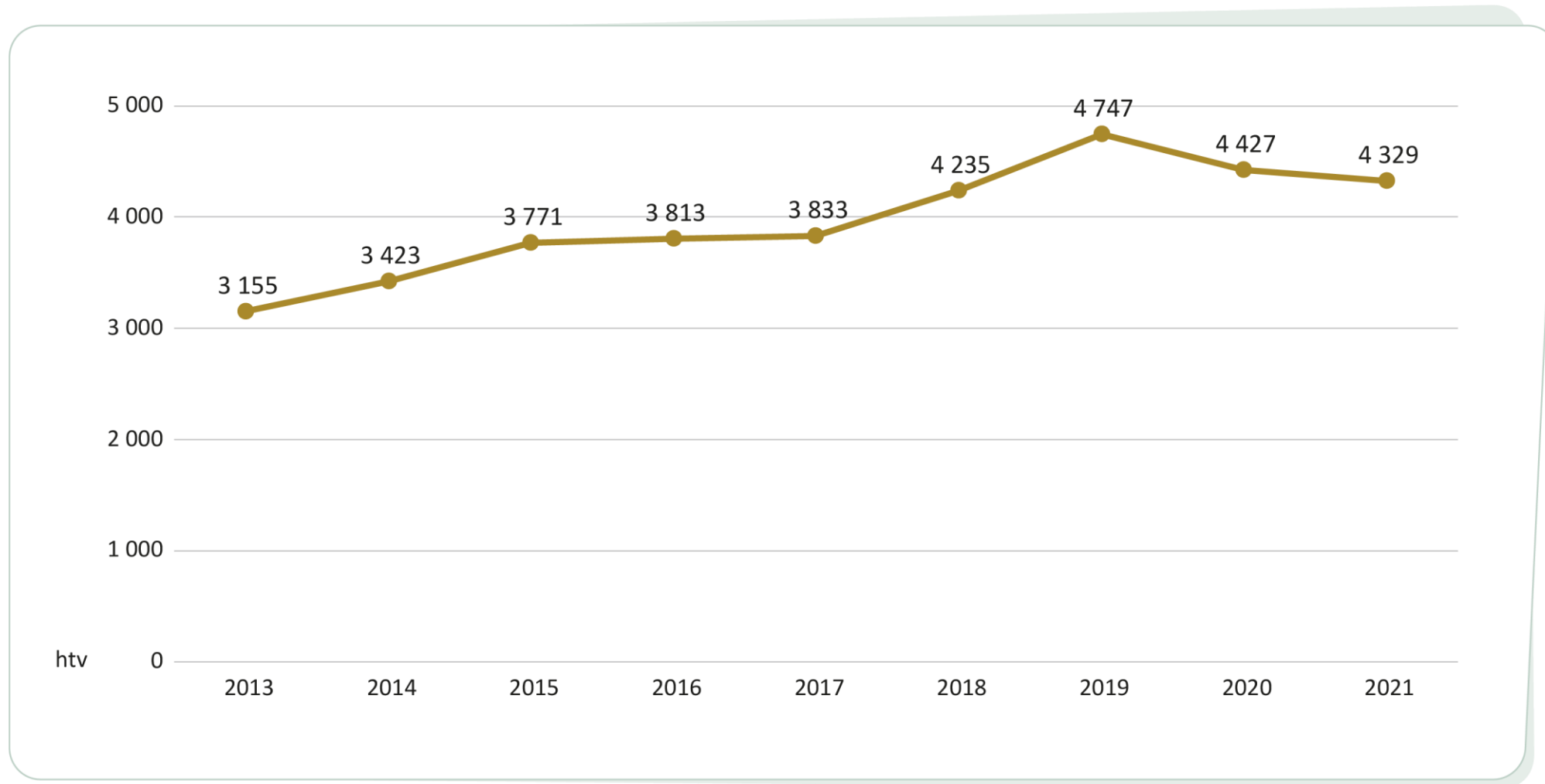

Liikunta- ja urheiluseuroissa* maksetut palkat/palkkiot 2013–2021 (milj. €)

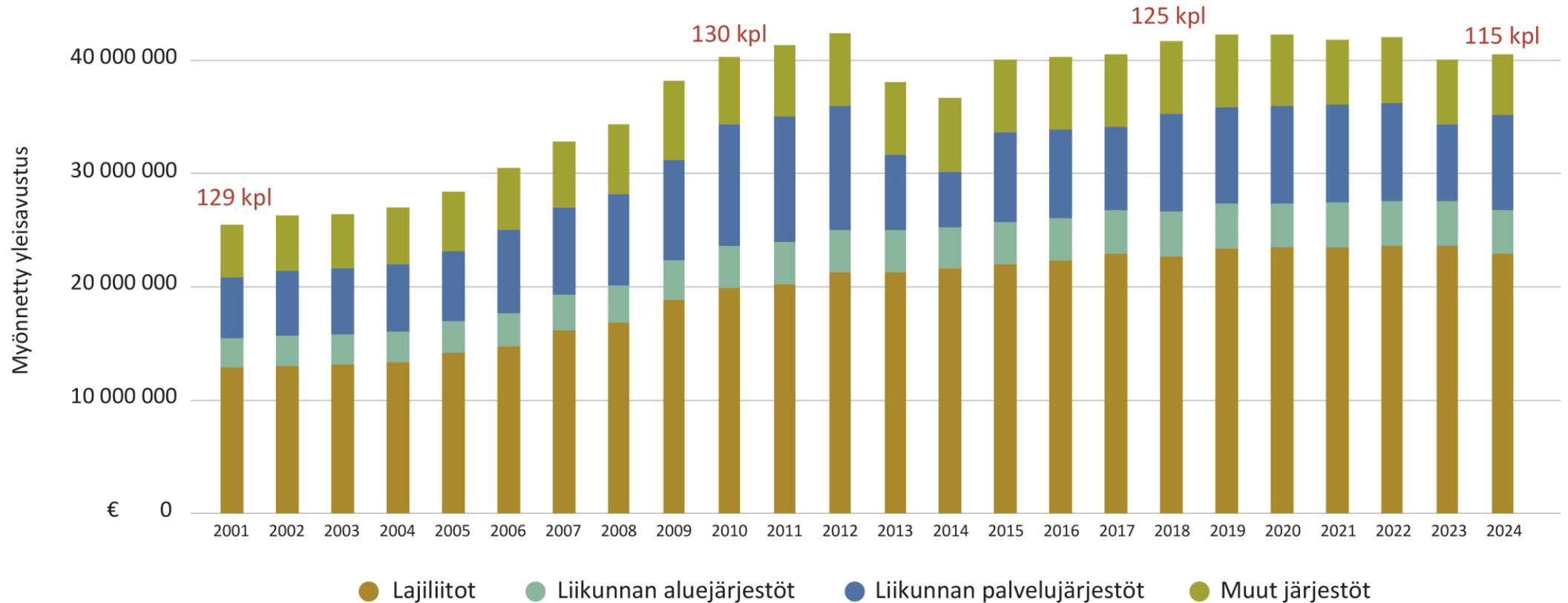
*n=4259

Liikunta- ja urheiluseurojen* henkilöstön määrä 2013–2021 (htv)

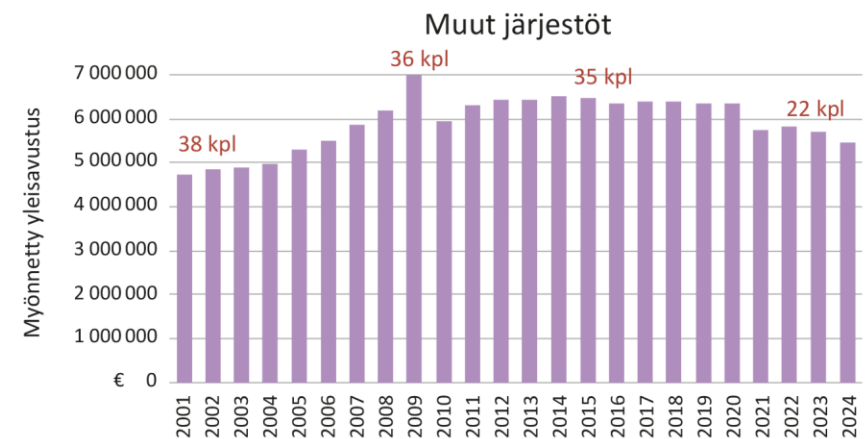
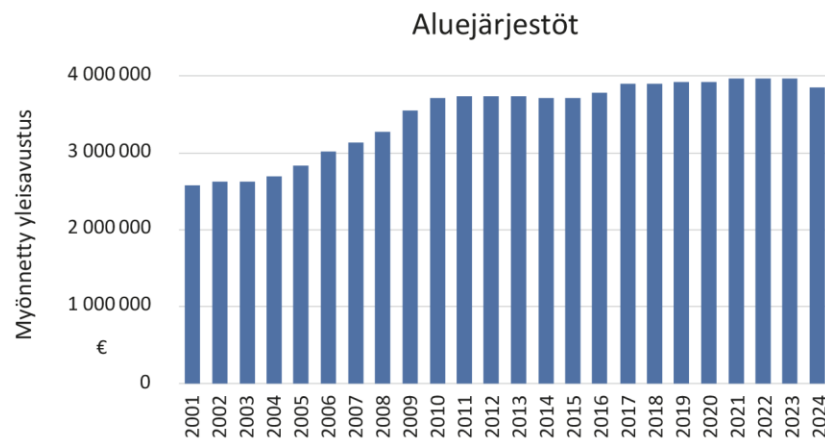
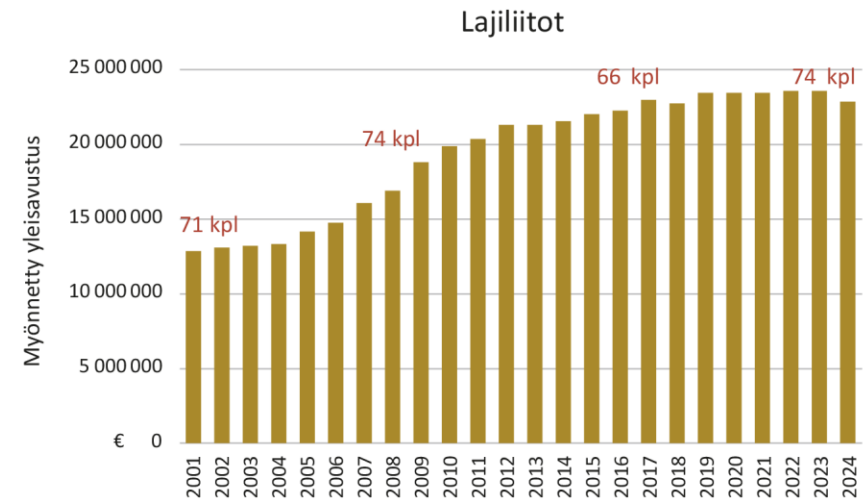
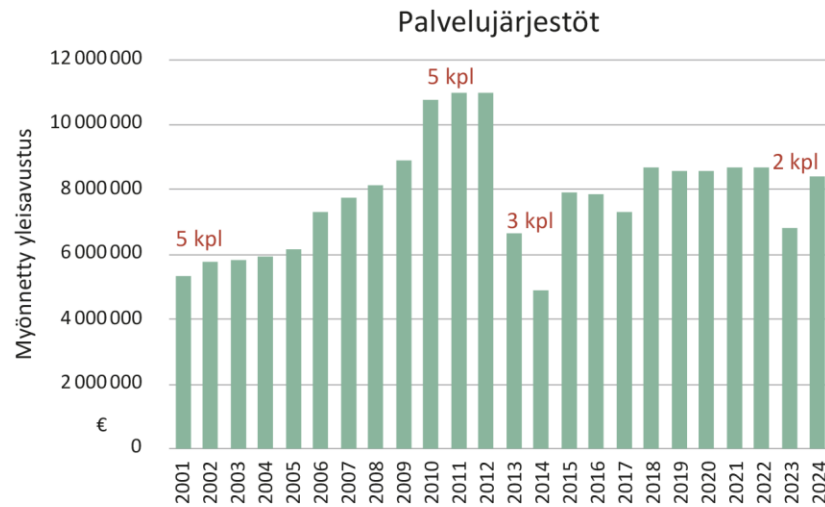

*n=4259

Liikuntaa edistäville järjestöille myönnetty valtion yleisavustukset yhteensä ja avustettujen järjestöjen määrä 2001–2024

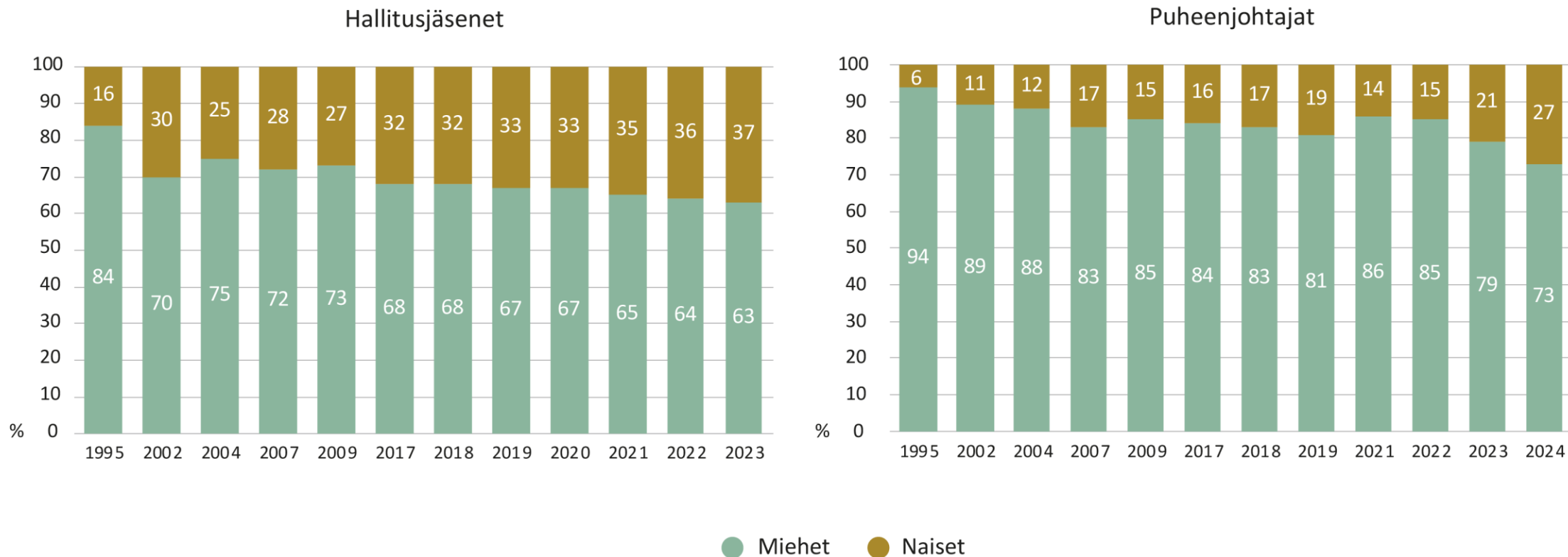
Liikuntaa edistävälle järjestöille myönnettyt valtion yleisavustukset eri järjestötyypeille ja avustettujen järjestöjen määrä 2001–2024

Toimintasisältöjen jakautuminen ulottuvuuksilla urheilutoiminta, liikunta- ja hyvinvointi sekä järjestö- ja jäsenyhdistystoiminta, muut liikuntajärjestöt ja aluejärjestöt

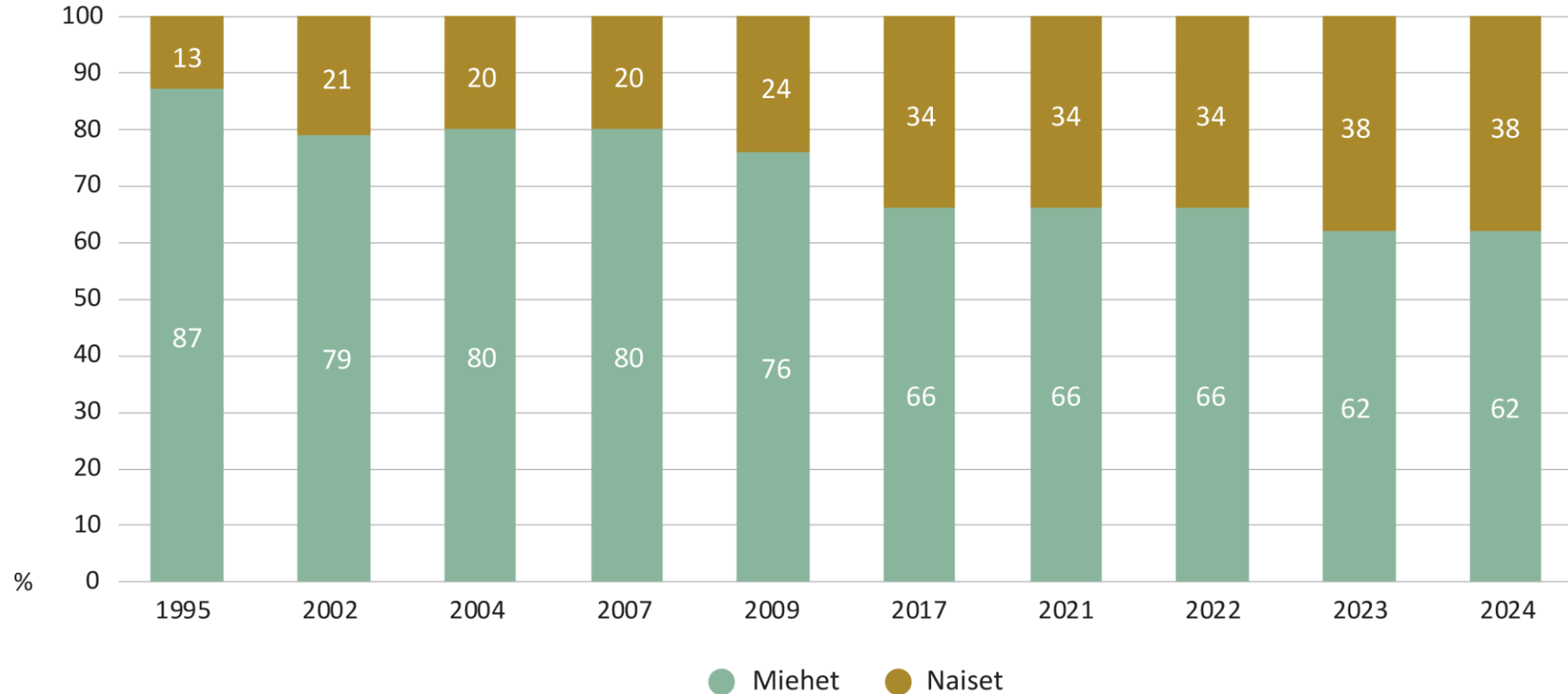

Luottamushenkilöstön sukupuolijakauma valtion yleisavustusta saaneissa liikuntaa edistävissä järjestöissä 1995–2023/2024* (%)

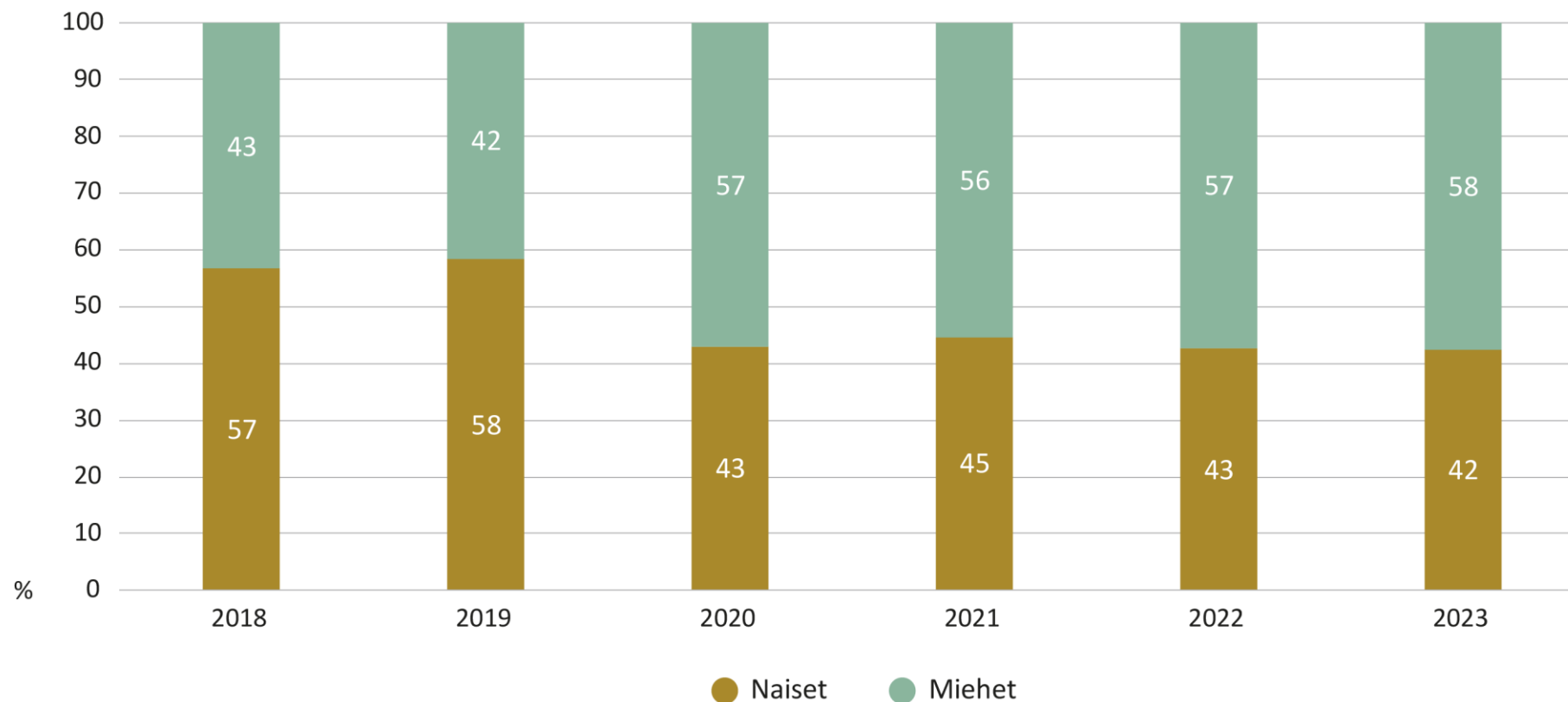
*Aikasarjat koottu saatavilla olevan aineiston mukaan ja eri aineistoja yhdistäen

Operatiivisen henkilöstön sukupuoli- ja ikäkauma valtion yleisavustusta saaneissa liikuntaa edistävissä järjestöissä 1995–2023* (%)

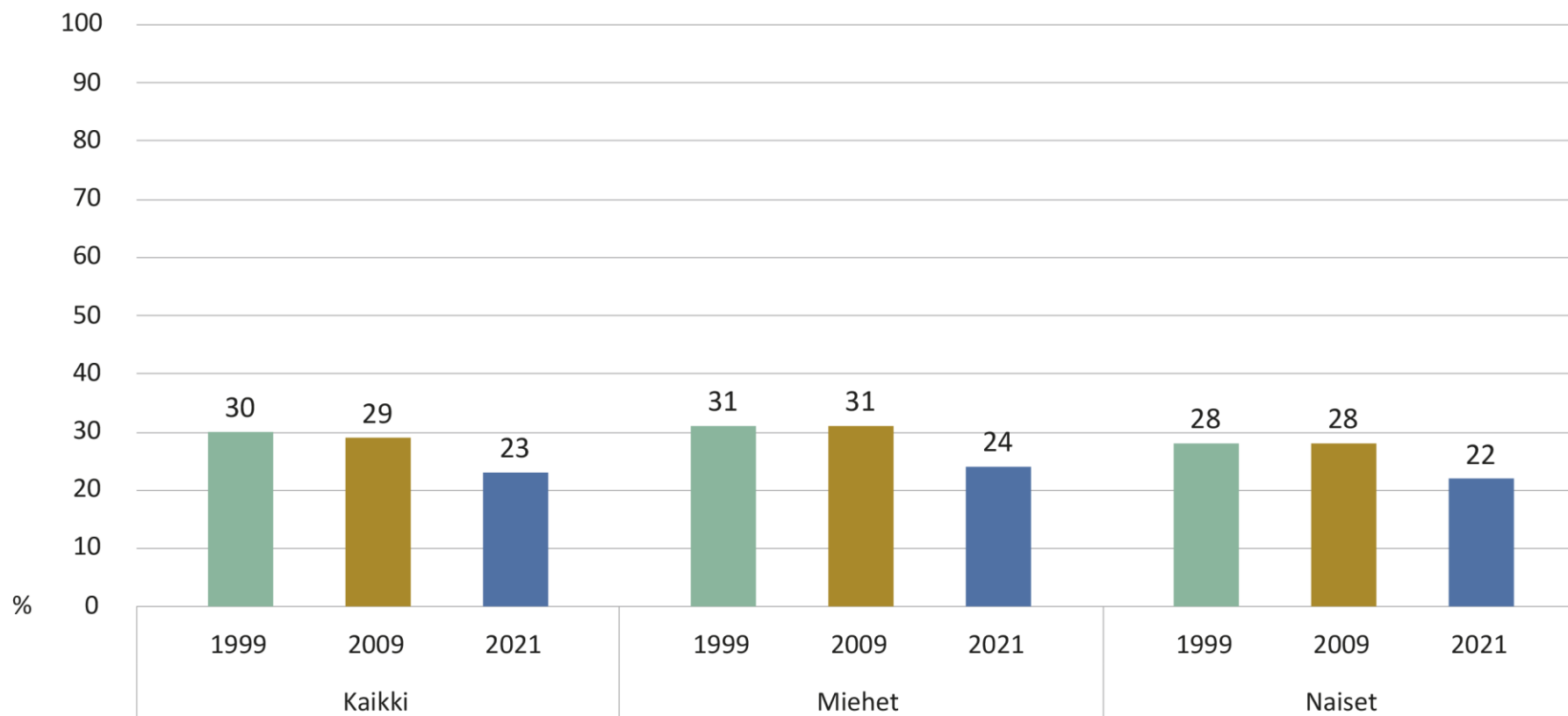

*Aikasarjat koottu saatavilla olevan aineiston mukaan ja eri aineistoja yhdistäen

Työntekijöiden sukupuolijakauman kehitys valtion yleisavustusta saaneissa liikuntaa edistävissä järjestöissä 2018–2023 (%)

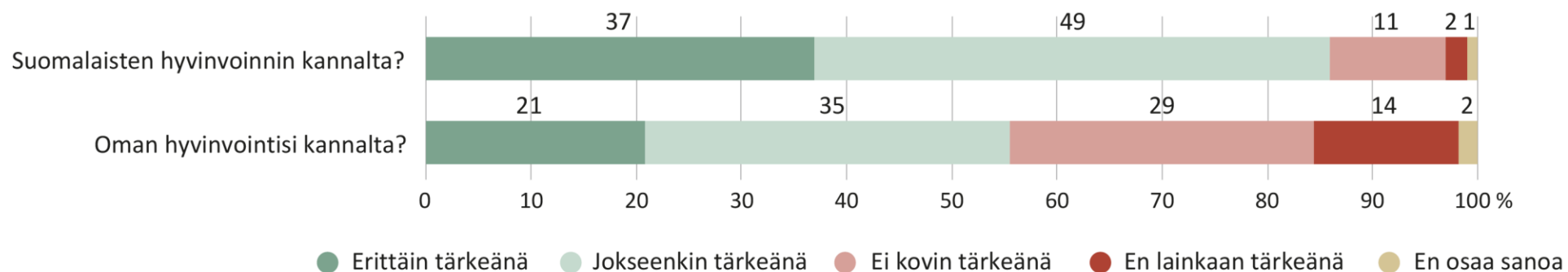

Vapaaehtoistyötä neljän viikon aikana tehneiden osuus 1999–2021, 15 vuotta täyttäneet (%)

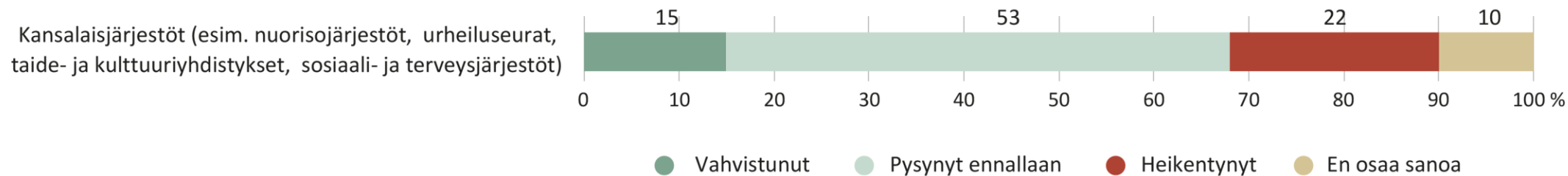

Kansalaisjärjestöjen merkitys

1. Kuinka tärkeänä pidät kansalaisjärjestöjä
(esim. nuorisojärjestöt, urheiluseurat, taide- ja kulttuuriyhdistykset, sosiaali- ja terveysjärjestöt)...

2. Alla luetellut instituutiot tukevat kansalaisten hyvinvointia eri tavoin.
Onko niiden merkitys yhteiskunnassa vahvistunut, heikentynyt vai pysynyt ennallaan?

Havainnot kansalaistoiminnasta yleisesti

- **Suhtautuminen kansalaisyhteiskuntaan on hyvällä tasolla.** Noin kolmannes (34 %) väestöstä piti kansalaisjärjestöjä (esim. urheiluseurat) erittäin tärkeänä hyvinvoinnin kannalta ja noin puolet (49 %) jokseenkin tärkeänä. Järjestöt nähtiin instituutioina yhtä tärkeinä hyvinvoinnin kannalta kuin kunnat. Eri instituutioista luotettiin eniten kansalaisjärjestöihin, että ne toimivat ihmisten parhaaksi (86 %:n mielestä).
- **Vapaaehtoistyön tekemisessä ei ole tapahtunut 2000-luvun ensimmäisillä vuosikymmenillä merkittäviä muutoksia.** Ennen koronapandemiaa vapaaehtoistyötä teki kuukausittain 15 vuotta täyttäneistä noin 30 %. Euroopan tasolla tarkasteltuna Suomessa tehtiin eniten vapaaehtoistyötä. Eniten vapaaehtoistyötä tekivät työkäiset (25–64-vuotiaat) ja sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa ylemmät toimihenkilöt (35 %).
- **Koronapandemian aikana vapaaehtoistyöhön osallistuminen vähentyi.** Vuonna 2021 vapaaehtoistyötä teki kuukausittain 15 vuotta täyttäneistä noin 23 %. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen vähentyi niin miehillä kuin naisilla ja kaikissa ikäryhmissä.
- **Potentiaalia vapaaehtoistyön tekemiseen on edelleen:** Kolmen vuoden päästä 15 vuotta täyttäneistä 37 % aikoo tehdä vapaaehtoistyötä yhtä paljon kuin nyt, 26 % enemmän kuin nyt ja 8 % vähemmän kuin nyt. Vajaa kolmannes (29 %) 15 vuotta täyttäneistä ei tee tällä hetkellä vapaaehtoistyötä eikä aio aloittaa sen tekemistä lähitulevaisuudessa.
- **Liikunta ja urheilu ovat yksi suosituimmista vapaaehtoistyön kohteista** vuodesta toiseen.

Havaintoja liikunta- ja urheiluseuratoiminnasta (1/4)

- **Reilusti yli puolet lapsista ja nuorista osallistuu urheiluseuratoimintaan:** 9–20-vuotiaista 55 % osallistui seuratoimintaan ja 45 % osallistui seuratoimintaan aktiivisesti vuonna 2024.
- **Lasten ja nuorten seuratoimintaan osallistuminen on yleistynyt ja varhaistunut.** Seuratoimintaan mennään mukaan keskimäärin 6-vuotiaana. Koronapandemiaa edeltänyt osallistumistaso lähes saavutettiin vuonna 2024.
- **Lasten ja nuorten seuratoiminnassa yhteen lajiin keskittyminen on varhaistunut:** Keskittyminen yhteen lajiin tapahtuu keskimäärin 8-vuotiaana.
- **Urheiluseuraharrastaminen vähenee iän myötä,** ja trendi on ollut samansuuntainen pitkään. Lasten ja nuorten osalta seuraharrastaminen on yleisintä 11-vuotiailla (70 %).
- **Lapset ja nuoret lopettavat urheiluseuraharrastamisen keskimäärin 12-vuotiaana.** Pojat jatkavat seuratoiminnassa tyttöjä pidempään. Viime vuosina lopettamisen syynä on korostunut kyllästyminen lajiin. Kolme neljästä lopettaneesta olisi halukas aloittamaan seuraharrastamisen uudestaan ja suurin osa harrastusmielessä.
- **Suosituimpia lasten ja nuorten seuroissa harrastamia lajeja ovat jalkapallo, jääkiekko, salibandy, ratsastus, tanssi ja voimistelu.** Seuroissa harrastettujen lajien suosiossa on selkeitä sukupuolittaisia eroja.
- **Aikuisväestöstä urheiluseurojen tarjoamia liikuntapalveluja käyttää noin joka viides (21 %),** miehet hieman useammin kuin naiset (23 % vs. 19 %) ja ilmiö näyttää hyvin vakiintuneelta.
- **Toimintarajoitteisista henkilöistä (18 v. täyttäneet) 12 % harrastaa liikuntaa seuroissa.** Seuratoimintaan osallistuminen on selvästi suositumpaa toimintarajoitteisilla lapsilla ja nuorilla kuin yli 30-vuotiailla.

Havaintoja liikunta- ja urheiluseura-toiminnasta (2/4)

- **Suomessa on noin 8 200 urheiluseuraa, ja seurojen määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia** viime vuosina. Uusia urheiluseuroja perustetaan joka vuosi 100–200 kpl, mutta toimintansa lopettavia seuroja on suunnilleen saman verran.
- **Valtaosa (70 %) urheiluseuroista on yhden lajin erikoisseuroja:** Yleisimpiä lajeja ovat jalkapallo, salibandy, yleisurheilu, ratsastus, hiihto ja voimistelu. Kahden lajin seuroja on 11 % ja vähintään kolme lajin seuroja 15 %.
- **Urheiluseuroissa on arviolta yhteensä noin 1,4 milj. jäsentä.** Väestöstä yli 40 % kiinnittyy jollain tapaa liikunnan ja urheilun kansalaistoimintaan.
- **Urheiluseurojen lisenssiharrastajien määrä on kasvanut hieman viime vuosien aikana.** Valtaosa lisenssiharrastajista on poikia tai miehiä (n. 70 %) sekä ikäryhmittäin tarkasteltuna lapsia ja nuoria.
- **Lajien pitovoimassa (drop out) on lisenssiharrastajien osalta lajikohtaisia eroja.** Esimerkiksi 12-vuotiaista jääkiekkoa harrastaneista 78 % oli lisenssiharrastaja 14-vuotiaana, kun yleisurheilua harrastaneista 45 %.
- **Seuratoiminta perustuu edelleen vapaaehtoistoimintaan:** Seuratoiminnassa on mukana arviolta noin puoli miljoonaa vapaaehtoistoimijaa. **Seuratoimintaan on yhä vaikeampi saada sitoutuneita vapaaehtoisia** esimerkiksi luottamustehtäviin.

Havaintoja liikunta- ja urheiluseuratoiminnasta (3/4)

- **Seuratoiminta on monimuotoistunut, laajentunut, eriytynyt ja polarisoitunut viimeisten vuosikymmenten aikana.** Suuret seurat ovat entistä suurempia ja ammattimaisempia. Suurten seurojen painopiste on lasten ja nuorten urheilussa, tavoitteellisessa kilpaurheilussa, tietyissä lajeissa sekä isoissa kaupungeissa, jossa ne ovat näivettäneet monen saman lajin pienemmän seuran toiminnan.

Toisaalta yhä enemmän on erilaisia pieniä, alle 50 jäsenen seuroja (arviolta 2 000–2 500 kpl), joiden toiminnan pääpaino on useimmiten aikuisikäisten harrasteliikunnassa. Pienempien seurojen rooli on merkittävämpi pienemmillä paikkakunnilla ja haja-asutusalueilla, mutta myös suurissa kaupungeissa on pienempiin erikoislajeihin ja ”harrasteliigoja” varten perustettuja pieniä seuroja.

- **Seuratoiminnassa on yleistynyt ns. seurashoppailu,** jossa harrastajat vaihtavat seuraa esimerkiksi parempien kehitysmahdollisuuksien, valmennuksen, menestyksen tai suuremman peliajan perässä. Seurashoppailu voi aiheuttaa kiistoja seurojen välille pelaajasiirroissa, lisätä harrastukseen kuljettua matkaa ja haastaa esim. pienten seurojen toimintaa niin harrastajamäärien kuin talouden osalta.

Havainnot liikunta- ja urheiluseura-toiminnasta (4/4)

- **Seuratoiminta on ammattimaistunut ja palkkatyön käyttö on merkittävästi lisääntynyt viime vuosikymmeninä.** Palkatun henkilöstön henkilötyövuodet kasvoivat urheiluseuroissa 24 % vuosien 2013 ja 2018 välillä. Noin viidesosa seuroista toimii työnantajina, ja palkkatyön käytöstä kokemusta omaavat urheiluseurat palkkaavat yhä enemmän työvoimaa. Työnantajina toimivien urheiluseurojen määrä näyttää vakiintuneen noin 2 000 seuraan.

Ammattimaistuminen ja palkkatyön lisääntyminen ei ole liikunta-alan erityispiirre vaan yhteinen kansalaisyhteiskunnalle.

- **Palkkatyö keskittyy isompiin ja väestökeskittymissä toimiviin seuroihin sekä on usein osa-aikaista:** Yli puolella työnantajaseuroista palkkatyötä alle 1 htv.
- **Seurojen osaaminen ja asiantuntemus on parantunut** ammattimaistumisen myötä. Myös vapaaehtoistoimijoiden osaaminen on kehittynyt.
- **Seurojen rooli palveluntuottajina on vahvistunut, laatu- ja vaatimustasot kasvaneet, markkinaehtoinen kilpailu lisääntynyt ja asiakkuusajattelu vahvistunut.** Seuroilta odotetaan yhä useammin ammattimaisesti tuotettuja palveluja, joita ollaan valmiita ostamaan rahaa vastaan sen sijaan, että haluttaisiin osallistua kansalais- ja vapaaehtoistoimintaan. **Seuraharrastamisen hinta on noussut merkittävästi 2000-luvulla.**

Havaintoja valtakunnallisista ja alueellisista liikuntajärjestöistä (1/3)

- **Avustettavien valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen määrä on vähentynyt, mutta avustuksen määrä on kasvanut** 2000-luvun aikana. Yleistrendi järjestöjen avustamisessa on ollut kasvava ja vakiintunut sekä järjestö-ryhmittäin että kokonaisuutena.
- Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille **myönnetyn avustuksen kokonaismäärä (n. 40 milj. euroa) on ollut viime vuosina euromääräisesti lähes samalla tasolla kuin vuonna 2009**, jolloin Suomessa aloitettiin rakennemuutos ja nk. huippu-urheilureformi. Rahan arvon muutoksen myötä järjestöjen avustuksen kokonaismäärä on kuitenkin suhteessa laskenut: 40 milj. euron taso vuonna 2010 vastaisi vuonna 2024 reilua 53 milj. euroa.
- **Valtakunnallisissa liikuntajärjestöissä palvelujärjestöjen määrä on vähentynyt, mutta avustuksen määrä on säilynyt samalla tasolla.** Tällä hetkellä kahden järjestön yhteenlaskettu yleisavustus on samalla tasolla kuin vuonna 2009, jolloin järjestöjä oli viisi kappaletta. Olympiakomiteassa oli 55 henkilötyövuotta vuonna 2023 ja Paralympiakomiteassa 23 henkilötyövuotta.
- **Avustettujen lajiliittojen määrä on säilynyt pääasiassa yli 70 lajiliitossa 2000-luvulla (73 liittoa vuonna 2025).** Lajiliitossa oli yhteensä 850 henkilötyövuotta vuonna 2023.

Havaintoja valtakunnallisista ja alueellisista liikuntajärjestöistä (2/3)

- **Liikunnan aluejärjestöjen määrä (15 kpl) on pysynyt samana** vuodesta 2001 lähtien ja valtionavustaminen on erittäin vakiintunutta. Aluejärjestöissä oli yhteensä 181 henkilötyövuotta vuonna 2023.
- **Muiden valtakunnallisten liikuntajärjestöjen kategoria (25 järjestöä vuonna 2025) on elänyt merkittävästi 2000-luvun aikana.** Kategoriaan ovat kuuluneet mm. koululais- ja opiskelijajärjestöt, ammatilliset järjestöt (kuten Suomen Urheilumanagerit, LIITO ry, Suomen Valmentajat ry) sekä vaihtelevasti muita, kuten Suomen Kuurojen Urheiluliitto, Suomen Aikuisurheiluliitto, Urheiluopistojen yhdistys ry.

Vuodesta 2021 lähtien kansanterveysjärjestöt eivät ole saaneet yleisavustusta liikunta-
budjetista. Kokonaislukumäärää on myös pienentänyt vammaisurheilujärjestöjen
yhdistymiset.

Reilussa 20 järjestössä henkilötyövuosien määrä oli yhteensä 129 vuonna 2023.

Havaintoja valtakunnallisista ja alueellisista liikuntajärjestöistä (3/3)

- **Yleisavustusta saaneiden muiden liikuntajärjestöjen kuin lajiliittojen toimintasisällöt liittyvät urheilutoimintaan, järjestö- ja jäsenyhdistystoimintaan sekä liikuntaan ja hyvinvointiin.**

Muiden liikuntajärjestöjen ja aluejärjestöjen pääasiallinen toimintaorientaatio on säilynyt liikunnan ja hyvinvoinnin tuottamisessa sekä järjestö- ja jäsenyhdistystoiminnassa.

Urheilutoimintaan liittyviä tavoitteita ja toimintasisältöjä on vähän järjestöjen toiminnassa, pois lukien lajiliitot ja ne muut järjestöt, joilla ei ole kilpailullisia tavoitteita.

- **Sukupuolten tasa-arvo on kehittynyt myönteisesti liikuntajärjestöjen johtamisessa viimeisen vajaan 30 vuoden aikana. Muutos on nopeutunut viimeisen viiden vuoden aikana. Eniten muutosta on tapahtunut operatiivisessa johtamisessa, joka noudattelee esim. yksityisen sektorin trendejä. **Edelleen enemmistö järjestöjen hallitusjäsenistä, operatiivisista johtajista ja etenkin puheenjohtajista on kuitenkin miehiä.****

Johtopäätöksiä liikunnan kansalaistoiminnan kehityksestä (1/3)

- **Vapaaehtoistoimintaan perustuva liikunnan kansalaistoiminta säilyy jatkossakin keskeisenä osana suomalaista liikuntakulttuuria.** Seuroja perustetaan edelleen suhteellisen paljon, seuroissa on merkittävä määrä jäseniä ja vapaaehtoisia, seuraharrastaminen on yhä suositumpaa, seuratoiminta on monipuolistunut ja se on suunnitelmallisempaa sekä laadukkaampaa, osaaminen on seuroissa on kasvanut, seurat ovat edelleen tärkeitä yhteisöllisyyden ja osallisuuden luoja jne. **Liikuntatoimintaa ei voida organisoida tulevaisuudessakaan pelkästään julkisen tai kaupallisen toiminnan varaan.**
- Seuratoimintaan mennään mukaan entistä nuorempana ja keskitytään varhaisemmin yhteen lajiin. Drop out eli lopettamisikä tulee yhä aikaisemmin. Menestykseen tähtäävän kilpailun ja valmentautumisen rinnalla on yhä enemmän kysyntää vapaa-muotoisempaan harrastamiseen, mikä **korostaa tarvetta tarjota seuroissa yhä enemmän kustannustasoltaan kohtuullista, monipuolista, vähemmän tavoitteellista matalan kynnyksen harrastustoimintaa.** Erityistä huomiota tulee kiinnittää tyttöjen seuraharrastamisen tukemiseen.
- **Perinteistä seuratoimintaa haastetaan yksityisen kaupallisen toiminnan ja neljännen sektorin toimesta.** Liikunnan kansalaistoiminnan rinnalla vahvistuu entistä monipuolisempi liikuntapalveluiden kaupallinen tarjonta. Yhteisöllisyyden muuttuessa mm. digitalisaation myötä organisoidun liikunnan kansalaistoiminnan rinnalla lisääntyy myös neljännen sektorin toiminta, jossa samanhenkiset kokoontuvat yhteen liikkumaan ja harrastamaan liikuntaa esimerkiksi sosiaalisen median avulla ilman yhdistyksessä tapahtuvaa organisointia.

Seurojen on kehitettävä joustavia, helppoja, yksilön tarpeet tunnistavia tapoja harrastaa haluttuja liikuntamuotoja sekä löytää innovatiivisia, uusia muotoja tarjota ja lisätä yhteisöllisyyttä.

Johtopäätöksiä liikunnan kansalaistoiminnan kehityksestä (2/3)

- **Liikuntaseurojen ja -järjestöjen taloutta haastavat mm. yleinen kustannustason nousu ja arvonlisäverokannan nousu**, jotka yhdessä toiminnan ammattimaistumisen kanssa todennäköisesti nostavat toiminnan kustannuksia ja harrastamisen hintaa myös jatkossakin.
- **Seuraharrastamisen hinnan nousu haastaa seuratoiminnan suosiota ja elinvoimaisuutta sekä uhkaa tehdä siitä yhä enemmän hyväosaisten toimintaa.** Tulevaisuudessa suosiotaan kasvattavat seurat, jotka pystyvät tarjoamaan kustannustasoltaan kohtuullista harrastustoimintaa?
- **Seurojen henkilöstön osaamisvaatimukset kasvavat**, kun seuratoiminta ammattimaistuu, vaatimustaso kasvaa ja palkkatyön käyttö lisääntyy. Seuratoimijoiden kouluttamisen tärkeys korostuu tulevaisuudessa.
- **Seuratoiminnan ammattimaistuminen ja kaupallistumisen yleistyminen sekä vapaaehtoistoiminnan haasteet jatkuvat todennäköisesti myös tulevaisuudessa.** Jatkossa on tärkeää löytää seuratoiminnassa tasapaino ammattimaisen toiminnan ja perinteisen vapaaehtois pohjaisen seuratoiminnan välillä sekä löytää keinoja lisätä vapaaehtoistoiminnan houkuttelevuutta. Tämä edellyttää mm. uudenlaista johtamisosaamista, jossa yhdistyvät liiketoimintaosaaminen ja kyky innostaa sekä sitouttaa vapaaehtoisia yhteisen tavoitteen eteen.

Johtopäätöksiä liikunnan kansalaistoiminnan kehityksestä (3/3)

- **Suurten seurojen rooli ja asema kasvaneet tulevaisuudessakin**, koska suurilla seuroilla on edellytyksiä vastata kasvaneisiin laatuvaatimuksiin.

Toisaalta pienten seurojen määrä kasvaa tulevaisuudessa uusien lajikulttuurien ja vähän harrastettujen lajien avulla. Aikuisväestön ja ikääntyneiden harrasteliikunta ja harrastetason kilpaurheilun tarjoavat pienille seuroille markkinarakoa myös kasvukeskuksissa.

Seuratoiminnan heterogeenisuuden ja ääripäiden erojen kasvaessa Suomessa säilyy edelleen paljon myös perinteisiä vapaaehtoisuuspohjalla toimivia, esimerkiksi keskisuuria seuroja.

- **Valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen toiminta näyttää kehittyvän vakaasti.**
- Valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen **valtionavustustasot ovat pysyneet toistaiseksi vakiintuneina ja järjestöjen väliset keskinäiset jakosuhteet melko muuttumattomina.**
- **Valtakunnallisten ja alueellisten järjestöjen toimintasisällöissä on niin pysyvyyttä kuin muutoksia.** Pääasiallinen toiminta on säilynyt liikunnan ja hyvinvoinnin tuottamisessa sekä järjestö- ja jäsenyhdistystoiminnassa. Merkittävä osa liikuntajärjestöjen toiminnasta kiinnittyy tulevaisuudessa entistä tiukemmin terveyden ja hyvinvoinnin tuottamiseen.
- **Tasa-arvon edistämistyötä liikuntajärjestöjen hallinnossa on tärkeää jatkaa myös tulevaisuudessa.**

Lähteet (havainnot ja johtopäätökset)

Alueet ja kunnat eriytyvät toisistaan liikunnan saralla, Kati Lehtosen haastattelu, Keski-suomalainen 27.12.2024.

Europeansocialsurvey.org. European Social Survey: ESS Data Portal, <https://ess-search.nsd.no/>.

Juho Rahkonen: Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa. Tutkimusraportti 18.5.2021. Taloustutkimus oy.

Kansallinen demokratiaohjelma 2025 – Seurantaraportti. Hallituskauden 2019–2023 toimenpiteet ja vaikuttavuuden arviointi. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2023:12. Oikeusministeriö 2023.

Kati Lehtonen: Valtakunnalliset ja alueelliset liikuntajärjestöt kansallisen liikuntapolitiikan toteuttajina. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Likes, 24.3.2025.

Kati Lehtonen, LIKES 2024.

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2024. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2025:1.

Marianne Turunen (ym.): Palkkatyö urheiluseuroissa. Urheiluseurat työnantajina 2013–2020. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 385. Likes: Jyväskylä.

Outi Aarresola (ym.): Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyö, osallistuminen ja jäsenyys. Teoksessa Jarmo Mäkinen (toim.): Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018. Jyväskylä: KIHUn julkaisusarja nro 67, 28-47. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU 2019.

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO

Statens idrottsråd